

గాయత్రీ యజ్ఞప్రశ్న - ఆవశ్యకత

యజ్ఞము అనగా త్యాగము, బలిదానము, మరియు శుభకర్మ. తనకు ప్రియమగు ఖాద్యపదార్థములను, అమూల్యములగు పౌష్టిక ద్రవ్యము, అగ్ని, వాయువుల సహకారముతో సమస్త విశ్వ కళ్యాణమునకై యజ్ఞము ద్వారా వితరణ చేయదగును. వాతావరణ కాలుష్య నివారణ వలన సమస్త మానవాలికి ఆరోగ్య సంవర్ధకమగు ప్రాణ వాయువు లభించును. హవన మొనర్చబడిన పదార్థములు వాయువుతో కలిసి ప్రాణులందరికి లభించి వారి ఆరోగ్యమును పెంపాందించి, రోగనివారణకు సహాయ కారులగును. యజ్ఞము చేయు వేళ ఉచ్ఛరించబడిన వేదమతముల పునీత శబ్దధ్వని ఆకాశమున వ్యాప్తమై జనుల అంతఃకరణముల యందు సాత్మ్వికతను, పరిశుద్ధతను పెంపాందించును. ఈ విధమున కొద్ది ఖర్చుతో, కొది ప్రయత్నముతో యజ్ఞకర్తలు సమాజానికి గొప్ప సేవ చేసినట్లు అగును.

ప్రకృతి యొక్క స్వభావము యజ్ఞపరంపర కనురూపము. సముద్రము మేఘములకు ఆధారముగా జలమును నొసగును, మేఘము ఒకచోటినుంచి, మరియుక చోటికి ప్రవహించి, జలమును కురిపించును. నదీ, నదముల సంతతి, భూమిని పదునుచేసి, ప్రాణుల పిపాసను తీర్చును. వృక్షములు, వనస్పతి సంతతి. పశువులు తమ యొక్క పాలను, మరియు చర్చములు, కేశములను, సంతతిని, సూర్యచంద్రులు, గ్రహా, నక్షత్రములు, వాయువు తమ యొక్క క్రియాశీలతను, తమ కోరకు కాక యితరుల కోరకే వినియోగించుచున్నవి. ఈ విధముగా ఎక్కుడ చూచిననూ విశ్వమంతయు యజ్ఞమయము.

యజ్ఞము వలన ఉధ్వవించిన శక్తి శాలియగు తత్వము వాయు మండలమున వ్యాపించి సూక్ష్మజీవులను నశింపచేయును. డి.డి.టి., ఫినాయిల్ మొదలైన వాటికన్నా యజ్ఞ ధూమము విశిష్టమైనది. సామాన్య మైన వ్యాధులను, మహామారి రోగములను సైతము వ్యాధులను నివారించుట యజ్ఞము వలన సంభవము. ఓషధులతో కొంతమందికి మాత్రమే ప్రయోజనము చే కూరుచుండగా, యజ్ఞము వలన అందరకూ ప్రయోజనము కలుగును.

దుర్వాద్ధి, దుర్విచారము, దుర్భుణములు, దుష్టర్మలచే వికృతి నొందిన మనోభూమి యజ్ఞము వలన మిక్కిలి సారవంతమై చక్కదిద్దబడును. అందువలననే యజ్ఞము పాప వినాశినగా వర్ణింపడినది. యజ్ఞీయ ప్రభావము వలన సుసంస్కరిత యొనర్చబడిన వివేకపూర్వ భూమి యొక్క ప్రతిఫలము జీవితమందలి ప్రతిక్షణమును, స్వర్గతుల్య సుఖమున నోలలాడింప చేయును.

విధి పూర్వకముగా యజ్ఞయొనర్చుట వైజ్ఞానికి తత్వము. దాని వలన కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మత్స్యరములు, ఈర్షాయ ద్వేషములు, మరియు పిరికితనము, కాముకత, సామరితనము, ఆవేశము, సంశయము మొదలగు పలు మానసికోద్యోగముల చికిత్సకై యజ్ఞము ఒక విశ్వనీయమగు పద్ధతి.

అనేక ప్రయోజనముల కొరకై, అనేక విధి విధానములతో, మరియు అనేక విశిష్ట యజ్ఞములు రూపాందియున్నవి. దశరథ మహారాజు పుత్రకామేష్టి యజ్ఞము చేసి నలుగురు ఉత్సవమైన కుమారులను

పాందినాడు. విశ్వమిత్రాది మహార్షులు, ప్రాచీన కాలమున ఆసురీ శక్తుల నివారించుటకు యజ్ఞములను నిర్వహించినారు. అట్టి ఒక యజ్ఞ సంరక్షణకు రామ, లక్ష్మణులు స్వయముగా పూనుకొనినారు. లంకా యుద్ధ పరిసమాప్తి తరువాత, రాముడు దశాశ్వమేధ యజ్ఞములను జరిపెను. మహాభారతము యుద్ధము కొరకు కృష్ణుడు కూడా పాండవులచేత ఒక యజ్ఞము ను ఆచరింపచేసాడు. దాని ఉద్దేశ్యము, యుద్ధ జనిత వాతావరణ అసురతను నివారించుట కొరకు. అన్ని కార్య కాండలయందును, ధర్మముపైనములలో యజ్ఞము తప్పనిసరిగా చేసుకొనవలెను.

గురుతుశవందనా

గురువు వ్యక్తిగా పరిమితుడు కాదు. ఒక దివ్య చేతనా స్వభావము, ఈశ్వరుని అంశ. చేతన యొక్క అంశగా, అనుశాసనమును రూపొందించి, ఫలమును యిచ్చేది ఈశ్వరుని అంశ. ఆ అనుశాసనమును అనుసరించి శిక్షణ నిచ్చునది గురువు.

- (1) ఓం బ్రహ్మసందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం ద్వంద్యాతీతం గగనసదృశం తత్వమస్వాది లక్ష్మీం ।
ఏకం నిత్య విమలమచలం నర్వధీసాక్షిభూతమ్,
భావాతీతం త్రిగుణ రహితం సద్గురుం తం నమామి.
- (2) అఖండసందభోధాయ శిష్య సంతాపహరిణే
నచ్చిదాసండారూపాయ తస్మై శ్రీ గురవేనమః

సరస్వతీ వందన

సరస్వతీ వాక్మనకు అధిదేవత. కర్మకాండలో వాణికి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత ఉన్నది. వాణి సంస్కార పూరితమై యుండుకపోతే ప్రభావము ఉత్సవము కాదు. శబ్దమే పలుకునది మంత్రము కాదు. పలికే శబ్దములు అంత:కరణను ప్రభావితము చేయాలి. ప్రాణముతో నిండి ఉండాలి. ఆట్టి భావనతో, మరియు కామనతో సరస్వతీ మాతకు వందనము చేయాలి.

లక్ష్మీరైధా, ధరాపుష్టి: గ్రారీతుష్టి: ప్రభాద్వయతి:
ఏతాభి:పాహి తనుభి:, అష్టాభిర్మం నరస్వతి
సరస్వత్యై నమో నిత్యం భద్రకాలై నమో నమ:
వేద వేదాంత వేదాంగ, విద్యాస్థానేభ్య ఏవ చ ॥
మాతస్వయదీయవదవంకజ భక్తియుక్త
యే త్వాం భజంతి నిథిలానవరాన్విహాయ

తే నిర్ణయమిహ యాంతి కశేవరేణ
భూ వహ్ని వాయు గగనంబు వినిర్మితేన ॥

వ్యాస వందన

(1) వ్యాసాయ విష్ణురూపాయ, వ్యానరూపాయ విష్ణవే

నమోవై బ్రహ్మనిధయే, వాసిష్ఠాయ నమో నమః

(2) నమోస్తతే వ్యాస విశాలబుద్ధి, పుల్లారవిందాయ తపత్రమేత్

యేన త్వయా భారతత్త్వలహ్రదః, ప్రజ్యాలితో జ్ఞానమయః ప్రదీపః ॥

పైన చెప్పడిన కర్కుకాండ అంతా సంచాలకుని సంస్కారమునకు మాత్రమే. ఇందు శ్రద్ధాభక్తులు ఎంత ఎక్కువగా ఉంటే దివ్య చేతనా ప్రవాహంతో అంత ప్రగాఢమైన బంధము కలిగి తీరుతుంది.

సాధనాది పవిత్రీ కరణమ్

సత్కార్యములు చేసేటప్పుడు ఉపయోగించే సాధన సామాగ్రి పవిత్రముగా ఉండాలి. యజ్ఞ సంస్కారాది కార్యములలో, దేవత్వ సంస్కారాది కార్యములలో దేవత్వ సంస్కారము జాగ్రతము కావాలి. మంత్రములను చదువుతూ పూవులు, ఆకూలు, దర్శాలతో పూజా పాత్రలను, ఉపకరణములను, సమిధలను, మరియు హవన ద్రవ్యాన్ని సంప్రోక్షణ చేయాలి. వాటిలోని కుసంస్కారాలు పలాయనమైపోగా, సుసంస్కారాలు ప్రవేశిస్తున్నట్లుగా భావించాలి.

ఓం మునితే పరిత్రుతగ్వ్యం, సౌమగ్వ్యం

సూర్యస్వదుహితా, వారేణ శాశ్వతా తనా ॥

ఓం మనంతు మా దేవజనా: మనంతు మనసా ధియః

మనంతు విశ్వాభూతాని, జాతవేద: మనీహి మా ॥

ఓం యత్తే పవిత్రమర్పిషి, అగ్ని

వితత మంతరా, బ్రహ్మతేన మనాతుమా॥

ఓం పవమానః సౌ అద్యనః పవిత్రేణ

విచర్షణి: యః పోథా న మనాతు మా ॥

ఓం ఉభాభ్యం దేవ సవిత: పవిత్రేణ

సవేన చ, మాం మనీహి విశ్వత: ॥

మంగళాచరణమ్

యజ్ఞముగానీ, యితర ధర్మకార్యములు గానీ సంపన్నముచేసే యాజకులు ఆసనముపైన కూర్చుండే సమయంలో వారికి శుభము, ఉత్సాహము, రక్షణ, మరియు ప్రశంస కలగటానికి అక్కతలను, పుష్టిలను వారిపైన వర్షింపజేసి ఆహ్వానించాలి. స్వాగతమివ్వాలి. వారికి సాభాగ్యం కలగాలని శుభకామన చేయాలి. ఈ క్రింది మంత్రము చదువుతూ కార్యక్రమంలో భాగస్వాములైన వారందరిపైన దేవతల అనుగ్రహం వర్షించి, వారికి తగిన సామర్థ్యము, వికాసము కలగాలని అక్కతలు చల్లాలి.

ఓం భద్రం కష్టేభి: శృంగారమివే, భద్రంవశ్యేమాశ్చభిర్వజాత్రా: ।
స్థిరైరంగైన్తుష్టవా గ్ర్యం నంతనూభి: వ్యశేమహి దేవ హితం యదాయు: ॥

పవిత్రీకరణమ్

దేవతల యొక్క ఆశయము పరిపూర్తి నొందుటకు మనుష్యుడు స్వయముగా దేవతాన్ని పొందాలి. దేవతా శక్తులకు పవిత్రత అన్నచో పరమ ప్రీతి. శరీరము, మనస్సు, ఆచరణ, మరియు ప్రవర్తన పవిత్రముగా ఉన్న మానవులనే దేవతలు ప్రేమిస్తారు. మనము ప్రేమతో ఆహ్వానించే సూక్ష్మ దేవతా శక్తులు మనపైన పవిత్రత అనే వర్షాన్ని కురిపిస్తున్నట్లు, మనము ధరిస్తున్నట్లుగా భావనచేసుకోవాలి.

ఎడమ చేతిలోనికి నీరు తీసుకొని కుడిచేతితో మూని, గాయత్రి మంత్రోచ్ఛారణచేసిన తరువాత ఆ నీటిని ఈ క్రింద ఉన్న మంత్రము పరిస్తూ శిరస్సుమీద, శరీరము మీద చల్లుకొనవలెను.

ఓం అవవిత్రః పవిత్రో వా, నర్వావస్థాం గతోఽవివా
యఃన్యురేత్పుండరీకాశం న బాహ్యబ్యంతరః శుచి: ॥
ఓం పునాతు పుండరీకాశః, పునాతు పుండరీకాశః పునాతు॥

ఆచమనమ్

వాక్య, మనస్సు, అంతఃకరణములను శుద్ధి పరచుటకై మూడుసార్లు చెంచాతో నీటిని త్రాగవలెను.

ఓం అమృతోపస్తరణమని స్వాహః
ఓం అమృతాపిధానమని స్వాహః
ఓం సత్యం యః శ్రీర్మయ, శ్రీ: శ్రయతాం స్వాహః ॥

శిఖాబంధనమ్

శిఖ యొక్క స్థానమును తాకుతూ గాయత్రి మాత ఈ చిహ్నా మాద్యంగా ఎల్లప్పుడూ సదాలోచనలు ఇచ్చట స్థాపించ బదుతున్నాయిని భావించుకుంటూ ఈ క్రింది మంత్రమును ఉచ్చరించాలి.

ఓం చిద్రూపిణి మహామాయే దివ్యతేజః నమాన్యతే ।
తిష్ఠ దేవి తిష్ఠదేవి శిఖామధ్యే, తేజోవృద్ధిం కురుష్వమే ॥

ప్రాణాయామము

శ్యాసను మందగతితో గంభీరముగా ఆకర్షించి ఆపుట, మరియు వదిలి పెట్టుట ప్రాణాయామ క్రమములోనికి వస్తుంది. శ్యాసను ఆకర్షించేటప్పుడు ప్రాణశక్తి, మరియు శ్రేష్ఠత్వము శ్యాసనద్వారా లోపలికి ఆకర్షింపబడుచున్నట్లుగా భావించాలి. విడిచిపెట్టే సమయంలో మాలోని దుర్గణములను, దుప్పువృత్తులను, మొదలగు చెడు ఆలోచనలు నిశ్యాసనముతో బాటు బయటకు వెడలి పోతున్నట్లుగా భావించాలి. ప్రాణాయామమును ఈ క్రిందిమంత్రములను ఉచ్చరించిన పిదప చేయాలి.

ఓం భూః ఓం భువః ఓం న్యః ఓం మహః ఓం జనః ఓం తపః:
ఓం నత్యమ్ । ఓం తత్పవితుర్వరేణ్యం భర్తోదేవన్య ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్
ఓం అపోజ్యోతి రసో ఉ మృతం బ్రిహ్మా భూర్భువః న్యః ఓమ్ ॥

న్యాసము

దీని ప్రయోజనము దేవపూజనలాంటి శ్రేష్ఠ మైన కార్యములను చేయగల్గట్కె శరీరము యొక్క మహాత్మ్యపూర్ణ అవయవాలన్నిటిలోనూ పవిత్రతను ప్రవేశింపచేయుట, మరియు అంతర్ స్క్రూపిని మేల్కొల్పుట. ఎడమ ఆరచేతిలోనికి నీరు తీసుకుని కుడిచేతి అయిదు వ్రేళ్ళను నీటిలో తడిపి చెప్పబడిన చోట మతోచ్ఛారణతో బాటు స్పృశించవలెను.

ఓం వాజ్ఞామే అస్యే ఉ న్యు ।	(రండుపెదవులు)
ఓంనసోర్మై ప్రోణో ఉ న్యు ।	(రండుముక్కురంధ్రములు)
ఓం అక్షోర్మై చక్షురన్యు ।	(రండునేత్రములు)
ఓం కర్మయోర్మై శ్రోత్రమన్యు ।	(రండు చెవులు)

ఓం బాహ్వార్మై బలమన్తు । (రెండుచేతులు)
 ఓం షార్వార్మై షిజన్తు । (రెండుతొడలు)
 ఓం అరిష్టానిమేంగాని తనూస్తన్యా మే నహ నంతు ॥ (శరీరము అంతటా
 చల్లుకొనవలెను)

పైన చెప్పడిన ఈ కర్మకాండలు సాధకునిలో పవిత్రతా, తీక్ష్ణంతా అభివృద్ధి చేదాలని, మరియు
 మాలిన్యములను విసర్జించ వలెనని, ఆత్మశోధన, బ్రహ్మసంధ్యల యొక్క ఉద్దేశ్యము. పవిత్రమైన తీక్ష్ణంత
 గల వ్యక్తియే భగవంతుని దర్శారులో ప్రవేశించే అధికారమును పొందగలడు.

పృథ్వీ పూజనమ్

ఓం పృథ్వీ ! త్వయా ధృతా లోకా దేవి, త్వం విష్ణునా ధృతా
 త్వం చ ధారయ మాం దేవి ! పవిత్రం కురుచాననమ్ ॥

ఈ శరీరమును ఇచ్చిన భూమాత కు నేను కృతజ్ఞుడను/ కృతజ్ఞురాలను అని నమస్కారమును
 చేసుకోవాలి.

సంకల్ప

ప్రతి యొక్క మహాత్మాపూర్వ కర్మకాండ యందును సంకల్పము తీసుకొవడము ప్రధానంగా,
 పరంపరాగతంగా వస్తున్నది. లక్ష్మిము, ఉద్దేశ్యము, నిశ్చితమై ఉండాలి. అది బయటికి చెప్పాలి. శ్రేష్ఠ
 కార్యములు ఘోషణ పూర్వకముగా చేయడతాయి. హీన, స్వార్థ, తంత్రంతో కూడినవి గవ్చిప్పగా
 చేయబడతాయి. సంకల్పము వలన మనోబలము పెరుగుతుంది. మనస్సు యొక్క బలహీనత వల్ల కలిగిన
 కుసంస్కారాలపై అంకుశం ప్రయోగింప బడుతుంది. స్థాల ఘోషణ వల్ల దైవ శక్తుల యొక్క సంయోగము,
 మరియు సహకారము లభిస్తాయి. గోత్రము, బుంపి పరంపరలోని మహాత్ముల జీవిత విధానమును
 అనుసరించి మన జీవితాలను తీర్చిద్దుకోవాలి.

కుడి చేతిలో పూలు, అక్కతలు, మరియు జలము తీసుకోవాలి. ఎడమచేయి క్రిందను ఉంచాలి.
 మంత్రము చదువుతూ పూజావస్తువులను ఒక పాత్రలో వదలాలి. మధ్య వచ్చే మాసంపేరు, పక్కము,
 గోత్రము, నామము మొదలగునవి ప్రతినిధులను పూర్తి చేసుకుని చెబుతూ ఉండాలి.

ఓం విష్ణుర్యష్ణుర్యష్ణః శ్రీమద్భుగతో మహాపురుషయ విష్ణోరాజ్మయా ప్రవర్తమానయ అద్యశ్రీ
 బ్రహ్మణో ద్వితీయే వరార్థా, శ్రీ శ్వేతవరాహాకల్పే, వైవన్యత మన్యంతరే, భూర్లోకే, జంబుదీపే,
 భారతవర్షై, భరతభండే, అర్యవర్షైకదేశాంతర్గతే ....కైతే....మాసానాం

మాసోత్తమే....మాసే....వక్షే.... తిథో....వానరే....గోత్రోత్పన్మ: ....నామాహం నత్రువృత్తి నంవర్ధనాయ, దుష్టవృత్తి ఉన్నాలనాయ, లోక కళ్యాణాయ, ఆత్మ కళ్యాణాయ, వాతావరణ వరిష్ఠారాయ, ఉజ్జ్వలబ్రిష్ట్య కామనా పుర్తయే చ, ప్రబల పురుషార్థం కరిష్యే, అసైన్య ప్రయోజనాయ చ, కలాశాది - అవాహిత దేవతా - పూజన పూర్వకమ్, ... కర్మ నంపాదనార్థం నంకల్పమ్ అహం కరిష్యే.

చందన ధారణమ్

ముస్తిష్టామును శాంతముగా, శీతలముగా, మరియు సుగంధభరితముగా ఉంచవలసిన ఆవశ్యకతను చందన ధారణ నిర్వర్తిస్తుంది. అంతరంగము నందలి సద్భావనల సుగంధము, తనకు, పరులకు, ఉల్లాసమును కలుగజేస్తుంది.

కుడిచేతి ఉంగరపు వ్రేలితో చందనము తీసుకొని స్వయముగా తమ నుదుట ను ధరించవలెను.

**ఓం చందనస్య మహాత్ముణ్యం, వవిత్రం పావనాశనం,
ఆపదాం హరతే నిత్యం, లక్ష్మీస్త్రష్టతి నర్వదా ॥**

రక్షాసూత్రమ్

ఇది వరించే సూత్రము. ఆచార్యుని నిర్దేశముతో, ప్రతినిధుల ద్వారా ఈ సూత్రధారణ చేయించాలి. పురుషులు, కన్యలు, కుడిచేతికి, మహిళలు ఎడమ చేతికి ధరించాలి. సూత్రము ధరియించు నప్పుడు పిడికిలి బిగించి ఉంచాలి. రెండవ చేయి శిరస్సున పై ఉంచుకోవాలి. పుణ్యకార్యముల కౌరకు ప్రత శీలురై బాధ్యతలను స్వీకరిస్తున్నామని భావించుకోవాలి.

**ఓం ప్రతేన దీక్షామాప్స్తి, దీక్షాయాఉ ఉ ప్స్తి దక్షిణమ్
దక్షిణా శ్రద్ధామాప్స్తి, శ్రద్ధయా నత్యమాప్యతే ॥**

కలశ పూజనమ్

వేదికపై జల కలశమును ఉంచాలి. రాగితో చేయబడినది ఉత్తమము. దాని కంఠమునకు సూత్రమును కట్టాలి. పుష్పములతో అలంకరించాలి. దానిపై మూతను పెట్టి, పైన వెలుగుతున్న దీపమును ఉంచాలి.

ఈ కలశము విశ్వబ్రహ్మండమునకు, విరాట్‌బ్రహ్మకు, భూ పిండమునకు ప్రతీక. దీనిని శాంతికిని, సృజనమునకును, సందేశవాహకముగా కీర్తిస్తూ, సమస్త దేవతలూ కలశరూప పిండము, లేక బ్రహ్మండము నందు వ్యష్టి, సమిష్టి రూపములలో ఉంటారని చెప్పబడినది. ఒకే వస్తువులో సమస్త దేవతలనూ దర్శించటానికి కలశస్థాపన చేయబడుతుంది. జలమున గల శీతలత, శాంతి, దీపమునకుగల తేజస్సు, పురుషార్థము యొక్క సామర్థ్యము అందరియందు ఓత ప్రోతమై ఉండాలి. ఇదే దీప యుక్త కలశము యొక్క సందేశము. ఒక కార్యకర్త కలశ పూజను చేస్తుంటే తక్కిన వారు భావనా పూర్వకముగా చేతులు జోడించాలి.

ఓం తత్వాయామి బ్రహ్మణావందమానః తదాశాస్త్రై
యజమానో హవిర్ధి:, అహోదమానో వరుణేహ
భోధ్యరుశ గ్ర్యం, నమాను_అయు: ప్రవోహిః ॥
ఓం మనోజాతిర్మాణతామాజ్యస్య
బృహస్పతిర్యజ్ఞమిమం తనోత్యరిష్టం, యజ్ఞగ్ర్యం నమిమం దధాతు
విశ్వేదేవాంశ ఇహ మాదయన్తా మోహ ప్రుతిష్ఠ ॥

ఓం వరుణాయనమః । ఆవాహాయామి, స్ఫావయామి, పూజయామి, ధ్యాయామి ఓం వరుణ దేవతాయేనమః గన్ధాక్షత, పుష్పాణి, దూప, దీప, నైవేద్యం నమర్పయామి । తతో నమస్కారం కరోమి ఓం కలశస్థా దేవతాభ్యోనమః ॥

కలశ ప్రార్థన

తరువాత ఈ క్రింది మంత్రములను చదువుతూ చేతుల జోడించి, కలశములో ఆవాహన చేసిన దేవతలను స్తుతించాలి.

ఓం కలశస్య ముఖే విష్ణుః, కంతే రుద్రః నమాశ్రితః ।
మూలే తత్త్వ స్థితో బ్రహ్మ మధ్య మాతృగణః స్ఫుతః ॥
కుఙ్కొ తు సాగరా: నర్యై, నవ్తుద్విషా వనుంధరా
బుగ్యేదోఽ యజ్ఞర్యేదః, సామవేదోహ్య ధర్యణః ॥
అంగైశ్చ నహితా: నర్యై, కలశంతు నమాశ్రితా:
అత్ర గాయత్రీ సావిత్రీ, శాంతి పుష్టి కరీ నదా ॥
త్వయి తిష్ఠన్తి భూతాని, త్వయి ప్రాణః ప్రతిష్ఠితా:
శివం: న్యయం త్వమేవాని, విష్ణుస్వంచ ప్రజాపతి: ॥
అదిత్యః వనవో రుద్రా, విశ్వేదేవా: నష్టైత్పుకా :

త్వయి తిష్ఠన్తి నర్మేషాపి యత: కామవల ప్రదా: ||
 త్వత్పుసాదాదిమం యజ్ఞం, కర్తుమీహా జలోద్భవ:
 సాన్నిధ్యం కురుమే దేవ ! ప్రసన్నభవ సర్వదా ||

దీప పూజనమ్

కలశముతో పాటు వేదిక మీద దీపమును కూడా ఉంచవలెను. దానిని సర్వవ్యాపక చేతన యొక్క ప్రతీకగా మన్మించి పూజించవలెను. కుడి చేతిలో అక్షతలు, పూలు తీసుకొని జ్ఞాన ప్రకాశ పుంజమైన దీపమును పూజించి, ఆరాధించాలి.

ఓం అగ్నిర్జ్యతిర్జ్యతిరగ్ని: స్వాహా ।
 సూర్య జ్యతిర్జ్యతి: సూర్య: స్వాహా ।
 అగ్నిర్వర్ష జ్యతిర్వర్షః స్వాహా । జ్యతి: సూర్య: సూర్యతి: స్వాహా ॥

దేవావాహనమ్

సాధకునికి మార్గదర్శనం చేసే గురువు, పరమాత్మ యొక్క దివ్య శక్తి యొక్క అంశము. సద్గురు రూపములో నున్న పరమా పూజ్య గురుదేవులు మరియు వందనీయ మాతాజీని అభినందిస్తూ గాయత్రీ హవం సాఫల్యమునకై గురు ఆహ్వానము క్రింద మంత్రోచ్చారణ చేయవలెను.

గురుబ్రహ్మ గురుర్విష్ణు: గురుద్రేవ మహేశ్వర: ।
 గురుసాఙ్కాత పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గురవేనమ:
 అఖంఛ మంఛలాకారం వ్యాప్తం యేన చరాచరమ్
 తత్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీ గురువేనమ: ||
 మాతృవత్ లాలయిత్రిచ, పితృవత్ మార్గదర్శికా
 నమోస్త గురు నత్తాయై, శ్రద్ధ ప్రజ్ఞాయుతా చ యా ||

ఓం శ్రీ గురవేనమ: ఆవాహయామి, స్థాపయామి ధ్యాయయామి, పూజయయామి॥ గంధ, పుష్ప, ధూప, దీప,
 నైవేద్యం సమర్పయామి॥

గాయత్రీ పూజనము

గాయత్రి ఉపాసనకు ఆధార కేద్రము మహా ప్రజ్ఞ బుతుంభరా గాయత్రి. వేదమాత దేవమాత, విశ్వమాత సద్జ్ఞానము మరియు సధ్ఘావములకు అధిష్టాత్రి, సృష్టికి అధికారిణి, గాయత్రీమాత. గాయత్రి చిహ్నమైన చిత్రపటమును చక్కగా అలంకరింపడిన పూజా వేదిక మీద స్థాపించి ఈ దిగువ మంత్రములతో అమెను అహ్వానించాలి. గాయత్రీ హవన సాఫల్యమునకు అనుగుణ్యముగా గాయత్రి మాత శక్తి అచ్ఛట అవతారము దాల్చుచున్నదని, స్థాపింపబడుచున్నదని భావించాలి.

ఓం అయాతు వరదాదేవి । త్ర్యక్షరే బ్రహ్మాదిని ।
గాయత్రి చ్ఛప్సాం మాతా బ్రహ్మయో నిర్వమోన్నతే ।
ఓం గాయత్రైనమః ఆవాహాయామి, స్థాపయామి
ధ్యాయామి, పూజయామి తతోనమస్కారం కరోమి॥
ఓం స్తుతామయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్నామ్ ।
పావమానీ ద్వీజానామ్ అయుః ప్రాణం, ప్రజాం, పశుమ్,
కీర్తిం, ద్రవిణం, బ్రహ్మపర్మం, మహ్యం
దత్వా ప్రజత బ్రహ్మలోకమ్ ॥

ఓం శ్రీ గాయత్రీ దేవ్యైనమః ఆవాహాయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి, పూజయామి. గంధ, పుష్ప, ధూప, దీప, నైవేద్యం సమర్పయామి.॥

సర్వదేవ పూజనం

(విభిన్న రూపములలో పరమాత్మ యొక్క విభిన్న శక్తులు ధ్యానము, ఆవాహన. పూజన)

గణేశుడు : వివేకమునకు ప్రతీక, విఘ్న నివారకుడు, ప్రథమ పూజకు యోగ్యడు.
అభీష్టితార్థ సిద్ధ్యర్థం పూజితోయః సురాసురై:

సర్వవిఘ్ను హరస్తస్తై గణాధిపతయేనమః ॥
ఓం శ్రీ గణేశాయనమః ఆవాహాయామి, ధ్యాయామి.

గౌరి : శ్రద్ధ, నిర్వికారత, పవిత్రతలకు ప్రతీకయగు మాతృశక్తి.
సర్వమజ్జ్ఞ మాంగల్యే, శివే సర్వార్థ సాధికే,

శరణ్య త్ర్యంబకే గౌరి, నారాయణి ! నమోస్తుతే
ఓం శ్రీ గౌర్యనమః ఆవాహయామి, ధ్యాయయామి.

హారి : హృదయస్థడగు సత్ప్రేరణశ్రోతము, కరుణానిధానము.

శుక్లంబరథరం దేవం, శశివర్షం చతుర్మాజం
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్, సర్వవిఫ్యోపశాంతయే ॥
సర్వదా సర్వవేర్యేషు, నాస్తి తేషామ మంగళమ్
యేషాం హృదిష్టో భగవాన్ మంగళాయతనో, హారి: ॥

ఓం శ్రీ హారయేనమః ఆవాహయామి, ధ్యాయయామి.

సప్తదేవతలు : సప్తలోకముల, సప్తద్విషయగు వసుంధర యొక్క సంతులనమును పరిరక్షించు
సప్త మహా శక్తులు.

వినాయకం గురుం భానుం, బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరన్
సరస్వతీం ప్రణమ్యదో, శాంతి కార్యార్థ సిద్ధయే ॥
ఓం శ్రీ సప్తదేవేభోనమః ఆవాహయామి, ధ్యాయయామి.

పుండరీకాక్షుడు : కమలము వలె నిర్వికార, నిర్దోష భావనలను, అంతర్భృష్టిని ప్రసాదించు
భక్తవత్సలుడు.

మంగళం భగవాన్ విష్ణు:, మంగళం గరుడధ్వజః:
మంగళం పుండరీకాక్షు, మంగళాయతనో హారి: ॥
ఓం శ్రీ పుండరీకాక్షాయనమః ఆవాహయామి, ధ్యాయయామి.

బ్రహ్మ : సృష్టికర్త, నిర్మాణ శక్తికి మూలాశ్రోతము.
తంవై చతుర్మాఖో బ్రహ్మ, సత్యలోక పితామహః:
అగచ్ఛ మండలే చాస్మిన్, మమ సర్వార్థ సిద్ధయే ॥
ఓం శ్రీ బ్రహ్మణేనమః, ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయయామి.

విష్ణు : పాలన పోషణ కర్త. సాధనా విభూతులను సార్థకము చేయి ప్రభువు.

శాంతాకారం భుజగశయనం, పద్మనాభం సురేశం
విశ్వాధారం గగనసదృశం, మేఘవర్షం శుభాంగం
లక్ష్మీకాంతం కమలనయనం, యోగిబిర్ధాన గమ్యం
వందే విష్ణుం భవభయహరం, సర్వలోకనాధమ్ ॥

ఓం శ్రీ విష్ణవేనమః ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి.

శివుడు : పరివర్తన అనుశాసనములకు సూత్రధారి. మంగళకర ప్రవృత్తులను నిచ్చువాడు.

వందే దేవముమాపతిం సురుగురుం, వందే జగత్కారణమ్
వందే పన్నగభూషణం మృగధరం, వందే పశూనాంపతిమ్,
వందే సూర్యశశాంకవహిన్యనం, వందే ముకుందప్రియమ్,
వందే భక్తజనాత్మయం చ వరదం, వందే శివంశంకరమ్ ||

ఓం శ్రీ శంకరాయనమః ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి.

త్ర్యంబక దేవుడు : భవబంధనముల నుండి, మృత్యువు నుండి, తరింపజేసి ముక్తినొసగు మహాదేవుడు.

ఓం త్ర్యంబకం యజామహే, సుగంధిముఖపుష్టి వర్ధనమ్
ఉర్వారుకమివ బన్ధాన్మత్యేరుక్షీయ మాత్ర మృతాత్
ఓం శ్రీ త్ర్యంబక దేవాయనమః, ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి.

దుర్గ : సంఘటనము, సహకారము, సామర్థ్యములకు అధిష్టాత్రి.

మర్గే స్ఫుతా హరసిభీతి మశేష జంతో :
స్వష్టః స్ఫుతా మతి మతీవ శుభాం దదాసి,
దారిద్ర్య దుఃఖ భయ హరిణి కా త్వదన్యా,
సర్వోపకార కరణాయ, సదాత్మ చిత్తా ||

ఓం శ్రీ దుర్గాయేనమః ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి.

సరస్వతీ : అజ్ఞానమును, నీరసత్యమును హరించే, కళలకు అధిష్టాత్రి.

పుక్కాం బ్రహ్మ విచారసారపరమాం, అద్యాం జగద్వ్యాపిసీం
వీణా పుష్టక ధరిణీం అభయదాం, జాడ్యాంధకార పహామ్

హాస్తే స్వాటికమాలికాం విదధతీం, పద్మాసనే సంస్థితాం
వందే తాం పరమేశ్వరీం భగవతీం, బుద్ధిప్రదాం శారదామ్ ||

ఓం శ్రీ సరస్వత్యైనమః ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి.

లక్ష్మి : సాధన, ధన, మరియు వైభవములకు అధిష్టాత్రి.

ఆల్రాం యః కరిణీం యష్టిం, సువర్ణాం హేమమాలినీమ్,
సూర్యాం హిరణ్యయాం లక్ష్మీం, జాతవేదో మ అవహా ||

ఓం శ్రీ లక్ష్మీఃనమః, ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి.

కాళి : అ మంగళకరమగు ప్రవృత్తులను నశింపజేయు సమర్థచేతన.

కాలికాం తు కలాతీతాం, కళ్యాణహృదయాం శివామ్
కళ్యాణజననీం నిత్యం, కళ్యాణీం, పూజయామ్యహామ్ ||

ఓం శ్రీ కాళికాయైనమః ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి.

గంగ : పవిత్రత నోసగి, పాపములను శమింపజేయు దివ్యధార.

విష్ణు పాదాబ్జ సంభూతే, గంగేత్రిపథగామినీ |
ధర్మద్రవేతి విభ్యాతే, పాపం మే హర జాహ్నావి ||
ఓం శ్రీ గంగాయైనమః ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి.

తీర్థములు : మనవీయ అంతకరణల యందు సత్పువృత్తులను, సద్వాంఘలను, మొలకెత్తజేసి,
మరియు వికసిపచేయు సమర్థ దివ్య ప్రవాహములు.

పుష్టురాదీని తీర్థాని, గంగాది: సరితప్తధా
అగచ్ఛంతు పవిత్రాణి, పూజకాలే సదా మమ ||
ఓం శ్రీ తీర్థేభ్యానమః, ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధ్యాయామి.

నవగ్రహములు : విశ్వమందలి జడ, చేతనముల సమన్వయము జేసి, సూత్రబద్ధత నోసగే
సామర్థ్యమునకు ప్రతీకలు.

బ్రహ్మ మురారి ప్రిపురాంతకారీ, భాను: శశి భూమిసుతౌ బుధచ్ఛ,
గురుశ్చ శుక్ర శని రాహుకేతవ:, సర్వేగ్రహః శాంతికరా భవంతు ||
ఓం శ్రీ నవగ్రహేభ్యానమః, ఆవాహయామి, ధ్యాయామి.

షోడశ మాతృకలు : అంతరంగమున, అంతరిక్షమున, వెలుగు పదునారు మంళకర శక్తులు.

గౌరి పద్మా శచీ మేధా సావిత్రీ విజయా జయా,
దేవసేనా స్వాధా స్వాహో, మాతరో లోకమాతరః ||
ధృతి: పుష్టి ప్రథా తుష్టి:, ఆత్మన: కులదేవతా,
గణాశేనాధికాం హ్యతా, వృద్ధో పూజశ్చ షోడశ ||

ఓం శ్రీ షాడశమాతృకేభోనమః అవాహయామి, స్థావయామి, ధ్యాయామి.

సప్తమాతృకలు : మంగళ కార్యములలో తల్లులవలె సంరక్షించు సప్తమాతృ శక్తులు.

కీర్తి లక్ష్మీ ర్ఘతి రైధా, సిద్ధి: ప్రజ్ఞా సరస్వతీ,
మాగఛేషు ప్రపూజ్యాశ్చ), సమైతా దివ్యమాతర: ||
ఓం శ్రీ సప్తమాతృకేభోనమః, అవాహయామి, స్థావయామి, ధ్యాయామి.

వాస్తుదేవత : వస్తువులయందు అదృశ్యరూపమున సన్మిహితముగా నుండి, సమర్థించు చేతనా శక్తి.

వాగపృష్ఠ సమారూఢం, శూలహస్తం మహాబలమ్,
పాతాళనాయకం దేవం, వాస్తుదేవం నమామ్యహమ్ ||

ఓం శ్రీ వాస్తుదేవాయ నమః, అవాహయామి, స్థావయామి, ధ్యాయామి.

క్షేత్రపాలుడు : విభిన్న క్షేత్రముల యందు దేవత్వమును సంతరింపజేయు వ్యవస్థకు అధిష్టాన దేవతా.

క్షేత్రలాన్నమస్యామి, సర్వారిష్ట నివారకాన్
అస్యయాగస్య సిధ్యర్థం, పూజయారాధితాన్ మయా ||
ఓం శ్రీ క్షేత్రపాలేభోనమః, అవాహయామి, ధ్యాయామి.

సర్వదేవ నమస్కారః

దేవ పూజనాంతరము సర్వదేవ నమస్కారము చేయాలి. నమస్కారము చేయటంలో ఉండే శ్యము దేవతా శక్తులకు సన్మానము, వారి యొడల భక్తి శ్రద్ధలను ప్రకటించుట. తన యొక్క మనస్సును, అభిరుచులను దైవత్వము వైపుకు మరల్చుట. మనస్స లోపల వున్న దైవత్వము వలన, విపరీతములై అనర్థములు కలుగ జేయు ఆసురీ ప్రవృత్తుల యొడల అసహ్యము కలిగి, వానిని నశింపజేసుకుని, తిరిగి మంగళప్రదమగు దైవత్వము యొడల అభిరుచి ఉత్సవము చేసికొనుట గౌప్య పురుషార్థము. ఈ సర్వదేవ నమస్కారములో ఉన్న అంతర్ధాము ఇది. అట్టి భావనను మనస్సులో చేసుకోగలగాలి.

ఓం సిద్ధి బుద్ధి సహితాయ, శ్రీమన్మహాగణాధిపతయే నమః |

ఓం లక్ష్మీ నారాయణభాగ్యం నమః |

ఓం ఉమా మహాశ్వరభాగ్యం నమః |

ఓం వాణి హిరణ్యగర్భభాగ్యం నమః |

ఓం శచీ పురందరభాగ్యం నమః |

ఓం మాతా పితృచరణకమలేభో నమ: ।
 ఓం కులదేవతాభో నమ: ।
 ఓం ఇష్టదేవతాభో నమ: ।
 ఓం గ్రామ దేవతాభో నమ: :
 ఓం స్థాన దేవతాభో నమ: ।
 ఓం వాస్తు దేవతాభో నమ: ।
 ఓం సర్వేభో దేవేభో నమ: ।
 ఓం సర్వేభో బ్రాహ్మణోభో నమ:
 ఓం సర్వేభోయైష్టేభో నమ: ।
 ఓం ఏతత్పర్మ ప్రధాన, శ్రీ గాయత్రీ దేవ్యేనమ: ॥
ఓం మణ్యం పుణ్యహం దీర్ఘమాయురస్తు ॥

పోడశోపచార పూజనమ్

ఓం సర్వేభో దేవేభో నమ:	----- ఆవాహ యామి స్థాపయామి
ఆసనం సమర్పయామి	----- పాద్యం సమర్పయామి
ఆర్ధ్యం సమర్పయామి	----- ఆచమనం సమర్పయామి
స్నానం సమర్పయామి	----- వాటం సమర్పయామి
యజ్ఞాపవీతం సమర్పయామి	----- గంధం విలేపయామి
పుష్పాణి సమర్పయామి	----- ధూప మాఘ్రుపయామి
దీపమ్ దర్శయామి	----- నై వేద్యం నివేదయామి
అక్షతాన్ సమర్పయామి	----- తాంబుల పుంగీ ఘలాని సమర్ప యామి

సర్వాభావే అక్షతాన్ సమర్పయామి , దక్షిణా సమర్పయామి. తతో నమస్కారం కరోమి ।

ఓం నమోస్తునంతాయ నహాప్రమూర్తయే, నహాప్రపాదాక్షి శిరోరుబాహావే
నహాప్ర నామ్మై పురుషాయ శాశ్వతే, నహాప్ర కోటి యుగధారిణే నమ:

స్వస్తివాచనమ్

స్వస్తి మంగళకరమైన, హితకరమైన వచనముల ఘోషణ. వాటి వలన ఉపకరణముల స్థాల జగత్తులో ఘోషణ జరుగుతుంది . మంత్రములతో స్థాల జగత్తులో తన భావనా, సదిచ్ఛల ప్రభావము వ్యాపిస్తుంది. సచ్ఛత్తులు మన సద్భావన ప్రాబల్యము వల్ల, మనకు అనుకూలమైన వాతావరణాన్ని సృష్టిస్తాయి.

యజ్ఞము చేసేవారు, సభలో పోల్గొన్నవారు కుడిచేతిలోకి జలము, పుష్టములు, మరియు అక్కతలు తీసుకోవాలి. ఎడమచేయి కుడిచేతి క్రింద ఉంచాలి. మనస్సునిండా మంగళప్రదమైన ఆలోచనలతో ° స్వస్తివాచన మంత్రాలు చదివిన తర్వాత పూజాసామాగ్రిని ఒక పశ్చింలో వదలాలి.

ఓం గణానాం త్వా గణపతి గ్వ్యం హవామహే, ప్రియాణాం త్వా ప్రియపతిగ్వహవామహే, నిధీనాంత్వా నిధిపతిగ్వం హవామహే, వసామమ అహమాజాని గర్వధమాత్య మాజాని గర్వధమ్ ॥

ఓం స్వస్తిను ఇంద్రోవృథశ్రవా:, స్వస్తి న: పుషా విశ్వవేదా: ।

స్వస్తి నస్తార్థ్య అరిష్టనేమి:, స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం వయ: వృథ్యవ్యాం వయి ఇషధిము, వయో దివ్యస్తరిక్షే వయోధా: వయస్తి: ప్రదిశ: నన్న మహ్యమ్ ॥

ఓం విష్ణు రరాటమసి విష్ణు:, శ్వవత్రే స్థా విష్ణు:, నూర్యసి విష్ణుర్భువోఽసి, వైష్ణవమసి విష్ణువే త్వా॥

ఓం అగ్నిర్దేవతా వాతోదేవతా, నూర్యాదేవతా చంద్రమా దేవతా, వనవోదేవతా, రుద్రాదేవతా, అదిత్యాదేవతా మరుతోదేవతా, విశ్వదేవ దేవతా, బృహస్పతిర్దేవతెంద్రో దేవతా, మరుణో దేవతా ॥

ఓం ద్వ్యా: శాస్త్రిరంతరిక్షగ్వ్యం శాస్త్రి:, వృథిషీ శాస్త్రిరాప: శాస్త్రి రోషధయ: శాస్త్రి: వనస్పతయ: శాస్త్రిర్యస్వదేవా:, శాస్త్రిర్పుహ్య శాస్త్రి:, సర్వగ్వ్యం శాస్త్రి, శాస్త్రిరేవ శాస్త్రి:, సా మా శాస్త్రి రేధి ॥

ఓం విశ్వాని దేవ నవితుర్ధురితాని పరానువ । యద్భద్రం తన్న ఆనువ. ఓం శాంతి: । శాంతి: !శాంతి: ! శాంతి: ! శాంతి: !!! నర్వారిష్టనుశాస్త్రిర్భవతు. ॥

రక్తా విధానమ్

పుభకార్యములు జరిగేచోట దుష్టులు, దుష్టుత్తులు దరి జేరకుడా జాగ్రత్తపడాలి. దుష్టులు, సజ్జనులపై దాడిచేసే అవకాశము ఉన్నది. దానికి కారణం దేవతలు శక్తి హీనులు కావటము కాదు. కాని స్వతహోగా వారు దుర్వార్గం చేయలేరు. ఔదార్యము పేరుతో అవినీతికి తలవొగ్గుకుండా సాహసంతో, పరాక్రమంతో పోరాడటము ఒక బలహీనత. యజ్ఞము వంటి సత్కార్యాలను చేసేటపుడు అనుర్ధ ప్రకృతి గలవారు తమ

చాతుర్యంతో శుభకార్యాలకు ఆటంకాలు కలిగిస్తారు. విఘ్నాలు కలిగించే శక్తులను నిర్విర్యము చేయడానికి, మంత్రపూరిత అక్షతలను చల్లాలి. వారితో పోరాడే పటిమను మనకిష్వమని పరమేశ్వరుని ప్రార్థించాలి.

ఓం పూర్వేరక్షతు వారాహః ఆగ్నేయం గురుతధ్యజః
ధక్షిషే పద్మనాభస్తూ, నైబుత్యం మధునూఢనః ॥

వశ్మిమే చైవ గోవిన్దో, వాయవ్యం తు జనార్థనః
ఉత్తరే శ్రీపతి రక్షేద్, ఈశాన్యం హి మహేశ్వరః ॥

ఊర్ధ్వం రక్షతు ధాతా హో, హ్యాథోనస్తశ్చ రక్షతు ॥
అనుక్తమపి యత్ స్థానం, రక్షత్తీశో మమాద్రిధృక్ ॥

అపసర్వంతు తేభూతా, యేభూతా భూమినంష్టితా:
యే భూతా:, విఘ్ను కర్తార తే గచ్ఛంతు శివాళ్లయా ॥

అపక్రామంతు భూతాని, వీశాచా: సర్వతో దిశమ్
సర్వోమవిరోధేన, యజ్ఞకర్మ సమారథే ॥

అగ్ని స్థాపనమ్

యజ్ఞాగ్ని తేజస్వియైన బ్రహ్మయొక్క ప్రతినిధిగా గ్రహించి వేదికపై ఆయన ప్రాణప్రతిష్ఠ చేయాలి.
ఆ విధముగా అగ్నిస్థాపన చేయాలి. యజ్ఞ కుండంలో మొదటి అగ్నిజ్యోతి కనిపించగానే అందరూ
నమస్కారము చేయాలి. బాగా ఎండిన సమిధలను మాత్రమే ఉపయోగించాలి. ఒక చెంచాతో. కర్మారము
తీసుకొని వెలిగించి, యజ్ఞ కుండంలోని సమిధల మధ్యలో ఉంచాలి. పైన ఎండిన సమిధలు ఉంచుతూ
‘బాగా అగ్నిని ప్రజ్వలించేటట్లు చూడాలి.

ఓం భూర్భవః స్వర్యోరివభూమ్యా, పృథ్వీవరిమ్లా, తస్యాస్తే పృథ్వీ దేవయజని, పృష్ఠేఽ గ్ని మన్మాద
మన్మాద్యాయాదధే, అగ్నిందూతం పురోదధే, హవ్యావాహ ముపబ్రువే, దేవాంత అసాదయాదిహ, ఓం
అగ్నయే నమః, ఆవాహయామి, స్థాపయామి, ధాయామి.

గంధ, పుష్ప, ధూప, దీప, నైవేద్యం సమర్పయామి.॥

గాయత్రీ స్తవనమ్

గాయత్రీ స్తుతిలో, 12 మంత్రములలో ఈ మంత్రాధిష్టాన దేవత. యజ్ఞపురుషుడు, సవితా దేవతను గురించి ప్రార్థన ఉన్నది. అందుపస్థితుడైన యజ్ఞబ్రహ్మకు అభినందన, అభివందన యిది. అందరూ చేతులు జోడించి, స్తుతిలోని మూల భావనను అర్థంచేసుకొని, అందరూ స్తుతించాలి. వరింప దగిన సవితా దేవత మమ్ములను పవిత్రులను జేయుగాక అని భావిస్తూ ఆ పవిత్రత యొక్క సంచారంతో పులకిస్తూ స్తోత్రము చేయాలి.

యన్మండల దీప్తికరం విశాలం, రత్నప్రభం తీవ్రమనాది రూపమ్
దారిద్ర్య దు:ఖ్షయకారణం చ, పునాతు మాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 1
యన్మండలం దైవగణై: నుపూజితం, విప్రై:సుత్తం మానవ ముక్తికోవిదమ్
తం దేవదేవం ప్రతిమామి భద్రమ్, పునాతు మాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 2
యన్మండలం జ్ఞానమహనత్వగమ్యం, త్రైలోక్య పూజ్యం త్రిగుణాత్మ రూపమ్
నమస్త తేజోమయ దివ్యరూపం, పునాతు మాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 3
యన్మండలం గూఢమతి ప్రబోధం, ధర్మస్య వృధ్ఘిం కురుతే జనానామ్
యత్ సర్వ పాపక్షయకారణం చ, పునాతు మాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 4
యన్మండలం వ్యాధి వినాశదక్షం, యదృగ్ యజ్ఞా: సామను నంప్రగీతమ్
ప్రకాశితం యేన చ భూర్భువ: స్వః, పునాతు మాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 5
యన్మండలం వేదవిదో వదన్ని, గాయన్ని యచ్ఛారణ సిద్ధనంఫూ:
యద్యోగినో యోగజ్ఞాపాం చ సంఫూ:, పునాతు మాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 6
యన్మండలం సర్వజనేషు పూజితం, జ్యోతిశ్చ కుర్యాదిహ మర్యాలోకే
యత్స్మాల కాలాదిమనాదిరూపం, పునాతు మాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 7
యన్మండలం విష్ణుచతుర్ముఖాస్యం, యదక్షరం పాపహారం జనానామ్
యత్స్మాలకల్పక్షయకారణ చ, పునాతు మాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 8
యన్మండలం విశ్వస్మజాం ప్రస్తిష్ఠం, ఉత్పత్తి రక్షా ప్రభయ ప్రగల్భామ్
యస్మిన్ జగత్ సంహారత్తులిలం చ, పునాతుమాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 9
యన్మండలం సర్వగతస్య విష్ణో:, ఆత్మాపరంధామ విశుద్ధతత్వమ్
సూక్ష్మతిగ్రోగపథానుగమ్యం, పునాతుమాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 10
యన్మండలం బ్రహ్మవిదోవదన్ని, గాయన్ని యచ్ఛారణ సిద్ధనంఫూ :
యన్మండలం వేదవిద: సృరన్ని, పునాతుమాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 11
యన్మండలం వేద విదోపగీతం, యద్యోగినాం యోగపథానుగమ్యమ్
తత్పర్వవేదం ప్రతిమామి దివ్యం, పునాతు మాం తత్పవితుర్వోణ్యమ్ || 12

అగ్ని ప్రదీపనమ్

బాగా ప్రజ్వలిస్తున్న అగ్నిలో మాత్రమే ఆహారులను వేయాలి. విసునకర్తతో విసిరి సమిధలు కదలిస్తూ, అగ్నిని ప్రజ్వలింప చేయాలి. పాగ వచ్చేటప్పుడు, మంటలేనప్పుడు ఆహారులను వేయకూడదు. జీవితము దీపివంతము, జ్యలన శీలము, ప్రచండము, మరియు ప్రభరము ప్రకాశమానము కావాలి. ఏడుస్తూ, నీరసంగా, కలకాలం బ్రతికినా ఏం ప్రయోజనము ? అదే విధంగా అగ్ని ఉన్నంతసేపు ప్రజ్వలిస్తూ ఉండాలనే సందేశం మనలో నిద్రాణమైయున్న శక్తులను జాగృతం చేసుకోమని ప్రేరణ నిస్తుంది.

ఓం ఉద్ఘాధ్యస్వగ్రే ప్రతిజాగ్మహి, త్వమిష్టపూర్తే న గ్రం
సృజేధామయం చ, అసిష్టుధష్టే, అధ్యత్తరస్తైన, విశ్వదేవా
యజమానశ్చ సీదత ॥

సమిధా దానమ్

యజ్ఞపురుషుడగు అగ్ని దేవతా ప్రజ్వరిల్లినపుడు, నాలుగు సమిధలను రెండు వైపులా నేతిలో ముంచి నాలుగు ఆహారులను వేయాలి. ఈ నాలుగు సమిధలూ మనము నాలుగు తథ్యములను అగ్నిసాక్షిగా సృరించేటందుకు వేయబడతాయి. బ్రహ్మచర్య, గృహస్థ, వానప్రస్థ, సవ్యసాక్షమాలను ఆవలంభించుట.

- (1) ఓం అయస్త ఇద్య ఆతా, జాతవేదస్తేనేధ్వన్య వర్ధన్య, చేద్ వర్ధయ చాస్మానూ ప్రజయా, వశబిరబ్రహ్మవర్ధసేన, అన్మద్యన సమేధయ స్వాహా । ఇదం అగ్నయే జాతవేదసే ఇదం న మమ ॥
- (2) ఓం సమిధాం గ్రూం దువస్యత, ఫుతైర్షోధయతాతిధిమ్యత, అస్తైన హవ్య జుహోతన స్వాహా । ఇదం అగ్నయే ఇదం న మమ ॥
- (3) ఓం సుసమిద్ధయ శోచిషే, ఫుతం తీవ్రం జుహోతన, అగ్నయే జాతవేదసే స్వాహా । ఇదం అగ్నయే జాతవేదసే ఇదం న మమ ॥
- (4) ఓం త్వా సమిద్ధిరంగిరో, ఫుతేన వర్ధయమని । బృహచోచా యవిష్య స్వాహా । ఇదం అగ్నయే అంగిరసే ఇదం న మమ -

జలప్రసేచనమ్

యజ్ఞము అగ్ని, గాయత్రి జలము, ఇవియే కర్మజ్ఞానములు, వీనినే (1) తేజస్విత -మధురత, (2) పురషార్థము-సంతోషము, (3) సంపాదన-త్యాగము, (4) క్రాంతి - శాంతి అని కూడా పిలుస్తారు. ప్రోక్షణీ పాత్రలో జలమును తీసుకుని క్రింది మంత్రములతో నాలుగు దిక్కులా యజ్ఞ కుండము చుట్టూ శీతలత ఏర్పడినట్లు, శక్తి ప్రయోగము యొక్క పరిణామము శాంతి దాయక మైనట్లుగా భావించాలి.

ఓం అదితేం నుమన్యన్వ ॥ ఇతి పూర్వే ॥
ఓం అనుమతేం నుమన్యన్వ ॥ ఇతి పళ్చిమే॥
ఓం సర్వస్త్యనుమన్యన్వ ॥ ఇతి ఉత్తరే ॥
ఓం దేవసవితः ప్రసువ యజ్ఞం ప్రసువ యజ్ఞపతింభగాయ ।
దివ్యగంధర్వః కేతపూ:, కేతంన: పునాతు
వాజన్పతిర్వాచ న: న్వదతు ॥

ఆజ్యాహంతి హూమము

మొట్టమొదట ఏడు ఆహాతులు కేవలము నేతితో వేయాలి. హావన సామగ్రిని వేయకూడదు. నేయ్య కరిగి ఉండాలి. ఆహాతులు వేసేటప్పుడు ప్రసాతతో క్రింద పడకుండా జాగ్రత్తగా వేయాలి. స్వాహా అన్నప్పుడు ఆహాతి వేసి, ప్రసువలో మిగిలిన నేతిని - ప్రణీత పాత్రలో చిలకరించాలి. నీటలో ముంచకూడదు. నేయ్యకి మరో పేరు స్నేహము. అనగా ప్రేమ, సానుభూతి, సేవ, దయ, మమత, ఉదారత, కరుణ, వాత్సల్యము. నిస్వార్థ భావంతో ఉన్నతాదర్శాల కొరకు సాధనా సంపన్ములు కావాలి. దానినే ప్రేమ అంటారు. అటువంటి దివ్యమైన ప్రేమను పరమార్థంతో కలిపి దేవతలకు యజ్ఞ ఆహాతులుగా వేస్తే ఆ యా దేవతలు ప్రసన్నలౌపుతారు.

- (1) ఓం ఇంద్రాయ స్వాహా । ఇదం ఇంద్రాయ ఇదం న మమ
- (2) ఓం అగ్నీయే స్వాహా । ఇదం అగ్నీయే ఇదం న మమ
- (3) ఓం సౌమాయ స్వాహా । ఇదం సౌయాయ ఇదం న మమ
- (5) ఓం భూః స్వాహా । ఇదం అగ్నీయే ఇదం న మమ
- (6) ఓం భువ: స్వాహా । ఇదం వాయవే ఇదం న మమ
- (7) ఓం న్వః స్వాహా । ఇదం నూర్యయ ఇదం న మమ

గాయత్రీ మంత్ర ఆహాతులు

గాయత్రీ మంత్రముతో 24,1 08 లేక యింకా ఎక్కువ ఆహాతులు గాని వేయవచ్చును. మధ్యప్రేలు, ఉంగరపు ద్రేష్టుతో ద్రవ్యాన్ని తీసుకొని చెయ్యి వెల్లికిలా ఉంచి, బొటన వ్రేలితో చిన్న పిల్లలకు గోరుముద్దలు పెట్టినట్లుగా ఆహాతులను వేయాలి.

ఓం భూర్భువः స్వః తత్పవితుర్వ రేణ్యం భర్తో దేవస్య
ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ।
ఇదం గాయత్రీ ఇదం నమము ॥

త్రయంబక ఆహాతులు

అందరి యొక్క ఉజ్యాల భవిష్యత్తుకు, హజైన వారిలో ఎవరిదైనా జన్మదినము, లేక విపాశాదినము అయినచో వారికి శుభకాంక్షల రూపములో మహామృత్యుంజయ మంత్రములతో 5 సార్లు ఆహాతులుగా యజ్ఞ కుండంములో వేయవలెను.

ఓం త్ర్యమ్భకం యజామహే, సుగంష్మిమృషి వర్ధనమ్ ।
ఉర్వారుకమివ బధాన్మృతోర్మృక్షియ మాత్రమాత్రాత్ ॥
స్వాహా ॥ ఇదమ్ మహామృత్యుంజయాయ ఇదం న మమ

స్విష్టకృత హామము

దీనినే ప్రాయశ్చిత్తాహాతి అంటారు. ఆహాతులు వేయడంలో లోపాలు జరుగవచ్చును. ఆ లోపాలను పూరించటానికి తీపి పదార్థమును నేతితో కలిపి సృచి పాత్రలో ఉంచి యజ్ఞకుండంలో వేయాలి. మృష్టాన్నము అనగా సర్వాంగిణ మధురత. వాక్కుతో మధురవచనములు, ప్రవర్తనతో మధుర శిష్టాచార పూరితము, మనస్సుతో సంవేదనలతో నిండి, నవ్యతూ, నవ్యస్తూ జీవితము గడపాలనడానికి ఇది సంకేతము. దీనిని దేవతలకు అర్పిస్తాము. అందువలన వ్యక్తిత్వము మాధుర్యముతో నిండుతుంది. అట్టి వ్యక్తిత్వంతో భగవంతుని సేవించడము ఈ ఆహాతి యొక్క పరమార్థము.

ఓం యదస్య కర్కుతో త్వరీరిచం యయద్వాన్యానమిహాకరం ।
అగ్నిష్టత్ స్విష్టకృష్ణిద్వాత్పర్వ స్విష్టం సుహాతం కరోతు మే ।

అగ్నియే స్విష్టకృతే నుహుతహుతే నర్వప్రాయజ్ఞితాహుతినాం కామానాం,
నమద్ధయితే నర్వాన్నః కామాన్సమద్ధయ స్వాహః, ||
ఇదమగ్నయే, స్విష్టకృతే, ఇదం నమమ.

పూర్ణాహుతి :

(నేను సంకల్పించిన పనిని పూర్తిచేసేవరకూ ఆ కార్యక్రమాలను ఆపను. వదిలిపెట్టను.) స్మాహితాలో
వక్క, లేక కొబ్బరి చిప్పలో నేతితో పూర్ణాహుతిగా యజ్ఞకుండములో వేయవలను.

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం, పూర్ణాత్ పూర్ణముదయతే
పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ, పూర్ణవేవావశిష్యతే ||
ఓంపూర్ణాదర్వ పరాపత నుపూర్ణా పునరాపత
వస్నేవ విక్రీణావహః, ఇషమూర్ఖ గ్వం శతక్రతో స్వాహః |
ఓం సర్వం వై పూర్ణగ్వం స్వాహః |

వసోధార మంత్రము

ఘృతములో చివరి ఆహుతి యిది. వసోధార అనగా స్నేహ సాజన్యములు. మొదట నేతితో
ఆహుతులు యుస్తాము. చివరిలో కూడా ఆవనేతితో ఆహుతులు వేయాలి. శుభకార్యములలో మొదట
ఎంత ఉత్సాహముగా ప్రారంభిస్తామో, ఆ ఉత్సాహము చివరివరకు ఉండాలి. సృచి పాత్రతో నేతిని సన్మటి
ధారగా పోస్తూ ఉండాలి.

ఓం వసః: వవిత్రమని శతధారం, వసః: వవిత్రమని సహాప్రధారం,
దేవస్త్యా నవితా మనాతు వసః:, వవిత్రేణ శతధారేణ నుష్ట్యా, కామధుక్షః స్వాహః ||

నీరాజనమ్ - ఆరతి

ఈ క్రింది మంత్రములను చదువుతూ ఆరతిని ఇవ్వాలి.

- (1) ఓం యం బ్రహ్మ వేదాస్తవిదో వదంన్తి
వరమం ప్రధానం పురుషం తథాన్యే |
విశ్వదాతే: కారణమీశ్వరం వా, తస్మై నమో విష్ణువినాశనాయ |
- (2) ఓం యం బ్రహ్మవరుణేష్టరుద్రమరుతః, స్తున్వస్తి దివైణః త్రవై:
వేదై: సాంగపదక్రమోవనిషదై:, గాయంతి యం సామగా: ||

(3) ఓం ధ్యానావస్తిత్తుత్రథైన మనసా, వశ్యాన్ని యం యోగినో ।
యస్యాన్తం న విధు: నురానురగణా:, దేవాయ తస్మై నమః ।

ఘృత అవధ్రూణమ్

ప్రణీత పాతలోని నీటిలో చిలకరింపబడిన నేతిని అందరూ చేతులకు ప్రాసికొని, అగ్నివైష్ణవ చూపించాలి. ఆ యజ్ఞీయ ప్రతీకను నుదుటను ధరించవలెను. యజ్ఞభగవానుని పవిత్ర ప్రసాదంగా భావించి గట్టిగా వాసన చూడాలి.

ఓం తమాపాత్రగ్నేత్తిని, తన్వం మే పాహి ।
ఓం ఆయుర్ధాత్రగ్నేత్తిని ఆయుర్వేమే దేహి ।
ఓం వర్షీదా అగ్నేత్తిని, వర్షీ మే పాహి ।
ఓం అగ్నే యన్మై తన్వం ఊనవ్తన్న అపృణ ।
ఓం మేధాంమేదేవా:, నవితా అదధాతు ।
ఓం మేధాం మే దేవి, సరన్వతీ అదధాతు ।
ఓం మేధాం మే అశ్వినా, దేవావాధత్తాం, పుష్టరప్రజో ॥

క్షమాప్రార్థన

తన దోషాలను గుర్తించాలి. కొన్న పొరపాట్లు, అనుచిత కార్యాలు జరిగినపుడు కలిగిన మనో మాలిన్యాన్ని తోలగించుకోవాలి. ఎవరికైనా హని కలిగించితే పశ్చాత్తాపపడి సరిదిద్దుకోవలడం వివేకవంతుడైన సజ్జనుని లక్షణము. యజ్ఞ కార్యాలలలో లోపాలు, పొరపాట్లు జరిగి ఉండవచ్చు. ఇతరులతో అనుచితముగా ప్రర్తించి ఉండవచ్చు. అందుకు దేవతా శక్తుల నుండి, వ్యక్తుల నుండి క్షమను యాచిస్తే మన మనస్సు తేలిక అవుతుంది. ఎదుటి వారు సంతోషిస్తారు. ఆత్మ నిరీక్షణ, ఆత్మశోధన సజ్జనుల లక్షణము. యజ్ఞము చేసేటపుడు, తరావాత కూడా ఈ విషయము గుర్తించి మెలగాలి. అందరూ లేచి నిలచి, చేతులు జోడించి నమస్కరించాలి. లేచి నిలచి, చేతులు జోడించి నమస్కరించాలి.

ఓం ఆవాహనం నజానామి, వైవజానామి పూజనమ్ ।
వినర్ధనం న జానామి, క్షమయ పరమేశ్వర ! ॥
మంత్రహీనం క్రియాహీనం, భక్తిహీనం సురేశ్వర !
యత్పూజితం మయాదేవా ! పరిపూర్ణం తదస్తుమే !
యదక్షరపదభ్రష్టం, మాత్రాహీనం చ యద్ భవేత్ !
తత్పర్యం క్షమ్యతాం దేవ ! ప్రసీద పరమేశ్వర ! ॥
యన్య న్మత్యాచ నామోక్త్య, తపోయజ్ఞ క్రియాదిము

స్వానం సంపూర్ణతాం యతి, నద్యేవందే తమచ్యుతమ్ ॥
 ప్రమాదాత్మక్యతాం కర్మ ప్రచ్యవేతాధ్వరేషు యత్ ।
 స్వరణదేవా తద్వష్టా:, సంపూర్ణం స్వాదితిత్తుతి : ॥
 యన్య స్ఫుర్త్యాచ నామోక్త్య, తపోయజ్ఞ

సాష్టాంగ నమస్కారము :

సర్వవ్యాపకుడైన విరాట బ్రహ్మాను, విశ్వబ్రహ్మండమును, భగవానుని దృశ్య రూపముగా గ్రహించి,
 శ్రీరామ మయం జగత్తుర్యం అని తెలుసుకోవాలి. నమస్కరించాలి.

ఓం నమోఽన్యనన్తాయ నహాప్రమూర్తయే,
 నహాప్రపాదాక్షి శరోరుభాహవే
 నహాప్రనామ్యై పురుషాయ శాశ్వతే,
 నహాప్రకోటీ యుగదారిణే నమః ॥

శుభకామన

అందరూ సుఖిసంతోషులతో ఉండాలి అని ఆ యజ్ఞ భగవానుని కోరుకుంటూ
 స్వస్తి ప్రజాభ్యం పరిపాలయన్నాం, న్యాయేన మార్దేణ మహీం మహీశా:
 గోబ్రాహ్మాణేభోయి: శుభమన్తు నిత్యం, లోకా: నమస్తా: నుభినోభవంతు ॥
 నర్యై భవన్తు నుభినః, నర్యైనన్తు నిరామయా: ।
 నర్యై భద్రాణి పశ్యన్తు, మా కళ్చిద్ దుఃఖమాప్యుయాత్ ॥
 శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం, విద్యాం, పుష్టిం శ్రియమ్బలమ్
 తేజ ఆయుష్యమారోగ్యం, దేహిమే హవ్యవాహన ॥

శాంతి-అభిషీంచనమ్

వేదిక మీద ఉన్న జల కలశములోని నీరు పుష్పములతో అందరిపైన చల్లాలి.

ఓం ద్వ్యః శాస్త్రిరంతరిక్షగ్యం శాస్తి:, వృథిపీ శాస్త్రిరాపః,
 శాస్త్రి రోషధయః శాస్తి: వనస్పతయః శాస్త్రిర్యశ్వేదేవా:,
 శాస్త్రిర్పుహ్మి శాస్తి:, సర్వగ్యం శాస్తి, శాస్త్రిరేవ శాస్తి:, సా మా శాస్తి రేధి ॥
 ఓం శాస్తి :, ! శాస్తి:, ! శాస్తి:, ! శాస్తి:, ! శాస్తి:, ! శాస్తి:, ! నర్వరిష్ట నుశాస్తిర్ఘవతు॥

సూర్యార్ఘ్యదానము

జపము పూర్తి అయిన పిదప పూజా వేదిక మీద ఉంచబడిన చిన్న కలశంలో ఉన్న జలమును సూర్యుని దిశలో ఆర్ఘ్య రూపేణా ఈ క్రింది మంత్రములను ఉచ్ఛరిస్తూ జలమును సూర్య దేవునకు అర్పించాలి.

ఓం సూర్యదేవ ! నహాషాంశో, తేజోరాశే జగత్పతే ।
అనుకంపయ మాం భక్త్య గృహణార్ఘ్యం దివాకర ॥

నీరు ఆత్మబలమునకు ప్రతీకమని, సూర్యుడు విరాట్ బ్రహ్మకు చిహ్నమని, మరియు మన యొక్క శక్తి సంపదలు సమిష్టికే సమర్పింపబడి విసర్జింపబడుతున్నాయని భావించవలెను.

ప్రదక్షిణ

యజ్ఞవేదికి చుట్టూ 4 సార్లు ప్రదక్షిణ చేయడము అనేది, యజ్ఞ పురుషుడైన పరమాత్మతో, అత్మ వివాహము లాంటిది. వివాహములో దంపతులు అగ్ని చుట్టూ నాలుగు సార్లు ప్రదక్షిణం చేస్తారు. ఇంతవరకు మనస్సుతోనూ, వచనములతోనూ మంత్రాచ్ఛారణ చేయడము జరిగినది. చేతులతో చేయవలసినది పూర్తియైపోగా, ఒక యజ్ఞమయ మార్గంలో నడవడము మిగిలింది. భావనల యొక్క పరిష్కారము వల్ల యజ్ఞము ఫలవంతము అవుతుంది. ఇక కర్మయాత్ర అరంభమవువుతుంది. యజ్ఞానుష్ఠానములో ఎటువైపు నడవ వలెనని సంకేతము ఉన్నదో, ప్రదక్షిణతో ఆ దిశలో నడవడము ప్రారంభము అవుతుంది.

ఓం యాని కాని చ పాపాని । జ్ఞాతాజ్ఞాతాకృతాని చ ।
శాని నర్వాణి నశ్యణి । ప్రదక్షిణ వదేపదే ॥

పుష్పాంజలి

ఇది వీడ్సైలు. దేవాతాహ్వానము, ఆతిధ్యము, మరియు స్వాగత సత్కారములు పూర్తిచేయబడినవి. తరువాత పుష్పాంజలి రూపములో వారందరికి వీడ్సైలు యివ్వబడుతుంది.

అందరూ కుడిచేతిలో పుష్పములు, లేక అక్కతలు తీసుకోవాలి. మంత్రము చదివిన తరువాత పుష్పాంజలిని దేవశక్తులకు భక్తి, శ్రద్ధలతో సమర్పించుకోవాలి. పుష్పములు భావ భరితమైన సహజ శ్రద్ధకు ప్రతీకలుగా భావించాలి. వాటిని అర్పించడము దేవతలకు సన్మానము చేయడము వంటిది.

ఓం యజ్ఞనే యజ్ఞమయ.జన్త దేవా: తాని ధర్మాణి ప్రభమాన్యాన్ |
తే హ నాకం మహిమాన: నచ్చ, యత్ హర్యై సాధ్యః నన్నిదేవా:, ||
ఓం మత్ పుష్పాంజలిం నమర్పయామి ||

యజ్ఞ మహిమ

- (1) యజ్ఞరూప ప్రభో హమారే, భావ ఉజ్యల కీజియే
ఛోడ దేవా ఛల కపట కో, మానసిక బల దీజియే ||
- (2) వేదకి బోలే బుచాయే, నత్యకో ధారణకరే
హర్షమేహో మగ్ని సారే, శోక సాగరోనే తరే ||
- (3) అశ్వమేధాదిక రచాయే యజ్ఞ పర ఉపకారకో
ధర్మ మర్యాదా చలాకర్, లాభదే నంసారకో ||
- (4) నిత్య త్రద్ధా భక్తిసే యజ్ఞాది హమ్ కరతే రోహ
రోగపీడిత విశ్వకే నన్నావ సబ్ హరతే రోహా
- (5) కామనా మిట్జాయే మనోనే, పాప అత్యాచారకి
భావనాయే శుద్ధహోవే, యజ్ఞ సే నర నారికీ ||
- (6) లాభకారీ హో హమన్, హర్ జీవధారి కేలియే
వాయు జల సర్వతహో, శుభ గంధకో ధారణియే ||
- (7) స్వద్ధ భావ మితే హమారా, ప్రమపథ విస్తారహో
ఇదన్నమమ కా సార్థక ప్రత్యేక మే వ్యవహార హో ||
- (8) హాథ జోడ్ రుకాయే మస్తక్, వందనా హమ్ కర్రహో
నాథ కరుණా రూప కరుණా, ఆవకీ సబ్ వర్రహో ||
ప్రభు మానసిక బల్ దీజియే ||

విసర్జనమ్ (ఉద్యానవ)

ఓ గచ్ఛత్వం భగవుగ్ని, స్వస్థానే కుండమధ్యత:
హత మాదాయ దేవేభ్యః, శ్రీప్రమం దేహి ప్రసీద మే ॥
గచ్ఛ-గచ్ఛ నురక్షేష్ట, స్వస్థానే పరమేశ్వర !
యత్ బ్రహ్మదయో దేవా:, తత్ గచ్ఛ హతాశన !
యాన్త దేవగణా: నర్వ్య, పూజమాదాయ మామకీము
ఇష్టకామ నమృద్యధం, పునరాగమనాయ చ ॥

-----Swasti-----

D.T.P -Volunteer - Smt. B.Sarojini Devi